

УДК 378.011.3-051:62/64]:687.016

DOI 10.31376/2410-0897-2018-1-37-233-240

Тетяна Миколаївна Борисова,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри основ виробництва та дизайну
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка,
e-mail: borisova.tanya@ukr.net

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛІЗОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ КОНСТРУЮВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ОДЯГУ

У статті розглянуто проблему професійної підготовки педагогічних кадрів для професійно-технічних навчальних закладів, які готують працівників для підприємств легкої промисловості. Проблема якісної конструкторсько-графічної підготовки викладачів швейної галузі пов'язана з різним вихідним рівнем технічних, технологічних, графічних та художньо-естетичних знань і вмінь студентів. Реалізація індивідуалізованої технології навчання конструювання та моделювання одягу передбачає поділ навчального контенту на змістові модулі, що дозволяє спроектувати індивідуальну траєкторію навчання для студентів з різним вхідним рівнем. Використання індивідуалізованої технології навчання сприяє підвищенню якості навчання, формуванню спеціальних знань і вмінь з урахуванням індивідуальних особливостей студентів та створює оптимальні умови для реалізації потенційних можливостей кожного студента.

Ключові слова: процес підготовки майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів, різний вхідний рівень конструкторсько-графічної підготовки студентів, індивідуалізована технологія навчання, мотиви та цілі пізнавальної діяльності студентів, змістові модулі навчальної дисципліни «Конструювання та моделювання одягу», індивідуальна траєкторія навчання.

Постановка проблеми. Соціально-економічна ситуація, що склалася нині в Україні, потребує науково-методичного переосмислення проблеми професійної підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів для професійно-технічних навчальних закладів та вимагає нових підходів навчання спеціальних дисциплін.

Модернізація професійно-технічної освіти у Полтавському регіоні відбувається відповідно до проекту Закону України «Про професійну освіту» та Регіональної Програми розвитку професійно-технічної освіти Полтавської області, що сприяє підвищенню професійно-кваліфікаційного рівня робітників та їх соціальному захисту, дозволяє створити умови для її інноваційного розвитку шляхом упровадження у навчальний процес державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних професій нового покоління, сприяє вдосконаленню діяльності професійно-технічних навчальних закладів, педагогічних колективів щодо підвищення рівня працевлаштування випускників, забезпечує їхню професійну відповідність вимогам сучасного ринку праці [1].

А відтак, стратегічним напрямом педагогічної підготовки майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів на сьогодні є установка на розвиток і самовдосконалення фахівця, за умови реалізації якої він зможе вільно орієнтуватися у складних соціокультурних ситуаціях, науково обґрунтовано впливати на навчання, виховання і розвиток іншої людини. Утвердження особистісної і професійної індивідуальності викладача повинно стати умовою його повноцінного функціонування й підвищення продуктивності професійної діяльності.

Орієнтуючись на гостру потребу Полтавського регіону у кваліфікованих робітниках галузі легкої промисловості, спрямовуємо наше дослідження на підготовку викладачів швейного профілю. Проблеми підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів, у першу чергу, пов'язані з різним вхідним рівнем технічних, технологічних, графічних та художньо-естетичних знань і вмінь випускників шкіл, які вступають до вищих навчальних закладів на навчання. Тому використання у навчальному процесі підготовки майбутніх викладачів професійної освіти в галузі легкої промисловості нових технологій, форм і методів навчання дозволить виправляти ситуацію та забезпечить можливість студентам опанувати відповідні знання, уміння та навички. Це обумовлює актуальність індивідуалізації та диференціації навчання [2, с. 279].

Потреба в індивідуалізації зумовлена також розвитком індивідуальної траєкторії навчання, яку вища школа України активно впроваджує останні роки. Індивідуалізація професійної підготовки викладачів професійно-технічних навчальних закладів стає актуальною також і у зв'язку з вимогами кредитно-трансферної системи навчання. Саме тому проблема індивідуалізації навчання майбутніх викладачів професійної освіти у галузі легкої промисловості постає на першому плані як пріоритетна задача вдосконалення фахової підготовки в цілому, так і у контексті навчання студентів конструювання та

моделювання одягу, зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою диференціації та індивідуалізації навчання вже багато років активно займаються науковці на різних рівнях педагогічної освіти, оскільки індивідуальні психофізіологічні особливості учнів та студентів суттєво впливають на якість та темпи оволодіння навчальною діяльністю. Спроби організувати та методично обґрунтувати диференційований підхід у навчанні учнів загальноосвітніх навчальних закладів здійснено О. Г. Братанич, В. М. Григулич, О. В. Кузьміною, С. П. Логачевською, Т. А. Логвіною-Бик, Т. О. Лукіною, Ю. П. Олексінім, П. І. Сікорським та ін. Питання професійної підготовки майбутніх учителів до здійснення диференційованого навчання учнів досліджували О. С. Гуманкова, Є. В. Денчук, П. І. Дроб'язко, Т. М. Засекіна, С. Г. Чиж та інші науковці.

Проблему розвитку індивідуалізованого навчання досліджували В. І. Долгова серед учнівської молоді на уроках трудового навчання, Т. Л. Мазурок через систему автоматизації управління навчальним процесом, Л. Є. Смалко в системі підготовки майбутнього педагога у вищій школі США, Т. О. Черемісіна серед майбутніх учителів технологій конструювання швейних виробів. Індивідуально-диференційований підхід у професійній підготовці майбутніх учителів інформатики досліджував С. М. Овчаров. Отже, індивідуалізоване навчання дозволяє вирішувати педагогічні проблеми у різних сферах навчальної діяльності, на наш погляд, індивідуальний підхід має також вагоме значення у процесі конструкторсько-технологічної підготовки майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів. Адже для більшості майбутніх педагогічних працівників технічна складова навчального процесу дається не просто.

Формуванню системи конструкторсько-технологічних знань і вмінь студентів технічних факультетів педагогічних закладів вищої освіти присвячено дослідження Б. В. Сіменача. Предметом спеціальних досліджень Т. М. Васенок, Л. І. Денисенко, О. П. Гнеденко, В. І. Жигір, Н. П. Знамеровська, Г. М. Мамус, Т. А. Сиротенко, Л. М. Хоменко, В. М. Чайка, Л. М. Шпак виступають окремі аспекти фахового становлення майбутніх викладачів. Питанням формування конструкторських, техніко-конструкторських і художньо-конструкторських знань, умінь та навичок присвячені роботи Н. В. Божко, І. Т. Волкотруб, Н. П. Знамеровської, Ю. Г. Коваленка, Г. Є. Левченка, А. Я. Матвійчука, А. А. Мізраха, Л. З. Тархан та ін. Конструкторсько-технологічна підготовка як складова фахової підготовки вчителів трудового навчання розглядалася у працях О. Г. Дорошенка, В. І. Качнева, Г. М. Мамус, П. С. Самородського, І. В. Сартакова, В. Д. Симоненка.

Аналіз останніх публікацій та досліджень з означеної нами проблеми доводить актуальність обраної теми, а застосування індивідуалізованої технології навчання у різних сферах освітньої діяльності обумовлює перспективи вдосконалення процесу фахової підготовки майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів.

Формулювання мети статті. Метою нашого дослідження є визначення перспективності застосування індивідуалізованої технології навчання конструювання та моделювання одягу в процесі підготовки майбутніх викладачів спеціальних дисциплін професійно-технічних навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. У нашому дослідженні апелюємо категоріями технічної та конструкторсько-технологічної підготовки педагогічних працівників, адже для викладачів більшості професійно-технічних навчальних закладів важливою є саме технічна освіта у широкому розумінні цього поняття. Середня технічна освіта базується на комплексі шкільних предметів, таких як математика (алгебра та геометрія), фізика, хімія, креслення та, у певній мірі, трудове навчання. Але, на жаль, у більшості загальноосвітніх навчальних закладів вивченню вищеозначених предметів не приділяється належної уваги, або ж учні старшої школи обирають пріоритетними ті предмети, з яких будуть складати ЗНО, а вивчення інших предметів страждає. Переважно це технічні навчальні предмети.

До вищих навчальних закладів вступають випускники з різним рівнем техніко-технологічної та конструкторської підготовки. Адже, обираючи профіль навчання у старших класах, учні вже мають орієнтуватися на майбутню спеціальність у професійному дорослому житті. Але, як часто буває в сучасних умовах вступу до вищих навчальних закладів, абітурієнти стають студентами не тих, бажаних спеціальностей, а тих, куди зараховані на бюджетні місця. Тому рівень підготовки першокурсників до навчання за технічними спеціальностями часто є досить нерівномірним.

Розглядаючи, зокрема, підготовку майбутніх викладачів спеціальних дисциплін професійно-технічних навчальних закладів розуміємо, що техніко-технологічна складова освітнього процесу посідає провідне місце у ряді дисциплін фахової підготовки. Так, для майбутніх викладачів спеціальних дисциплін у галузі легкої промисловості важливим компонентом професійної підготовки є система конструкторсько-технологічних знань і вмінь, що базуються на художньо-графічних навичках. Графічні навички формуються під час вивчення нарисної геометрії та креслення, рисунка та основ композиції, інженерної та комп'ютерної графіки. Теоретичні знання, практичні вміння і навички, набуті в процесі вивчення графічних дисциплін,

розвивають конструкторсько-технологічні здібності, які, у свою чергу, виступають запорукою успішної професійної діяльності людини у різних сферах, зокрема у комп'ютерному конструюванні та моделюванні одягу в умовах сучасного виробництва. Графічна підготовка є фундаментальною основою вивчення геометричного моделювання, вона широко застосовується у підготовці інженерно-технічних фахівців, при розв'язанні практичних проблем, а також посідає значне місце в системі готовності студентів до трудової діяльності за обраним фахом [3].

Важливим компонентом професійної підготовки майбутніх викладачів спеціальних дисциплін у галузі легкої промисловості також є графічна підготовка. Навички виконання графічних зображень реалізуються у навчальному процесі конструювання та моделювання одягу. При конструюванні швейних виробів використовуються такі навички графічних зображень, як побудова перпендикулярних та паралельних прямих, кутів, дуг, виконання спряження та скруглення кутів, перетин прямих та кривих ліній, зрівнювання відрізків тощо. Важливим також є вміння читати та розпізнавати креслення, виділяти основні та додаткові побудови. Практика виконання та розпізнавання графічних побудов важлива, як при конструюванні швейних виробів ручним способом, так із застосуванням комп'ютеризовані технології проектування одягу.

Опанування навчального контенту цієї дисципліни ускладнюється не лише рівнем графічної підготовки студентів, а й наявними базовими знаннями та вміннями з технології виготовлення швейних виробів. Для порівняння студенти, які мають базову підготовку на рівні шкільного предмета «Трудове навчання», вивчали обов'язковий блок «Технологія виготовлення швейних виробів» лише у 8 класі, де розглядається художнє конструювання та технічне моделювання поясного виробу. Варіативні ж модулі, пов'язані з виготовленням швейних виробів, досить рідко обирають учителі сучасної школи, адже для якісного їх викладання необхідне справне швейне обладнання у необхідній кількості.

Поряд з таким станом справ у випускників загальноосвітніх навчальних закладів, студенти, які є випускниками професійно-технічних навчальних закладів швейного профілю, мають більш глибокі знання та кращі навички з конструювання та моделювання швейних виробів. Адже державними стандартами професійно-технічної освіти за професіями «Кравець», «Закрійник» передбачено вивчення окремих навчальних дисциплін «Конструювання одягу» (від 59 до 160 годин для різних кваліфікацій), «Моделювання і художнє оформлення одягу» (від 20 до 52 годин). Отже, бачимо суттєву різницю в базовому рівні підготовки студентів до навчання конструювання та моделювання швейних виробів.

Більшість педагогів-практиків схиляється до думки, що вищу професійну освіту потрібно збудувати випускникам професійно-технічних навчальних закладів, які вже мають робітничу професію. Наявний рівень професійної кваліфікації навіть 3–4 розряду в студентів сприяє більш ефективному та якісному формуванню професійних компетентностей фахівців легкої промисловості. А наразі навчальний процес у закладах вищої освіти має бути адаптований на студентів з різним базовим рівнем професійної підготовки.

Для організації успішного та якісного процесу навчання необхідно на початку вивчення основ конструювання та моделювання швейних виробів визначити рівень базової графічної та конструкторської підготовки студентів, що дозволить спроектувати індивідуальну траєкторію навчання для студентів з різним вхідним рівнем. Визначення вхідного рівня можна здійснити різними методами, наприклад, взяти до уваги результати навчання (оцінки) з попередніх навчальних дисциплін, змістове наповнення яких пов'язане з графічною та конструкторською діяльністю. До таких навчальних дисциплін можна віднести креслення, інженерну та комп'ютерну графіку, малюнок та основи композиції, технічну естетику та ергономіку та інші. Однак цей метод не дає об'єктивних даних, оскільки специфіка вивчення кожної з перелічених дисциплін має свою спрямованість, досить часто спрямовану на формування певного комплексу загальних або фахових компетентностей і не має цілеспрямованої єдності щодо формування конструкторсько-графічної компетентності у напрямку конструювання та моделювання швейних виробів. До речі, результати навчання часто мають суб'єктивний характер.

Для визначення вхідного рівня можна застосувати співбесіду зі студентами про те, наскільки вони були ознайомлені з основами конструювання та моделювання швейних виробів на попередньому рівні загальної або професійної освіти. Однак самі студенти часто не спроможні об'єктивно оцінювати свої можливості та навички, тому цей метод теж не дає об'єктивних даних.

Можна дати студентам контрольну роботу, завдання якої мають диференційований характер і спрямовані на визначення вхідного рівня професійних знань, умінь та навичок. Завдання першого рівня складності контрольної роботи спрямовані на виявлення загальних конструкторсько-технологічних знань студентів, одержаних у процесі вивчення попередніх навчальних дисциплін. Завдання другого рівня складності орієнтовані на перевірку вміння розпізнавати вивчені фізичні (хімічні) явища і закономірності в певному технологічному процесі. А завдання третього рівня мають творчий характер і спрямовані на визначення рівня навичок з конструювання та моделювання одягу (наприклад, обрати мірні ознаки для

виготовлення прямої спідниці та розрахувати витрати тканини для пошиття спідниці за обраними мірними ознаками).

Найбільш ефективним, на нашу думку, є застосування інтерактивних методик з перших занять. Наприклад, на лекційних заняттях можна використовувати метод прозірок, методику проблемного навчання або інші інтерактивні технології. Таким чином, викладач має об'єктивну реальну картину сприйняття студентами навчального матеріалу та його розуміння, а також основу для проектування потенційних можливостей виконання практичних завдань студентами. За тим наскільки студенти швидко та правильно відповідають на мікрозапитання лектора або вступають у дискусію, можна судити про рівень їхньої графічної та конструкторської підготовки.

Звичайно, для успішної організації індивідуалізованого навчання необхідна ретельна методична підготовка викладача до застосування такої методики в навчальному процесі. Диференціацію навчального процесу найкраще здійснювати відповідно до таксономії Б. Блума. Окреслені Б. Блумом пізнавальні цілі залишаються актуальними і на сучасному етапі модернізації навчального процесу на компетентнісній основі.

Організація навчального процесу повинна забезпечувати всі пізнавальні цілі за таксономією Блума: від нижчих рівнів (знання, розуміння, застосування) до вищих (аналіз, синтез, оцінка) [4]. На рівні «знання» реалізуються спостереження і пригадування інформації з предмета (наприклад, назви та умовні позначення мірних ознак тіла людини, формули); знання основних категорій, правил виконання креслень; володіння первинними навичками виконання креслень, знімання мірних ознак, формування відповідних записів у вигляді таблиць). Рівень «розуміння» реалізується через розуміння інформації (які саме мірні ознаки тіла людини необхідні для побудови конструкції одягу певного виду тощо); сприйняття значень (за числовими значеннями мірних ознак можна розпізнати розміри одягу); перенесення знань до нового контексту й порівнювання (наприклад, розрахунок розхилу талієвих виточок є однаковим для виробів різних видів); уміння розрізнити відмінність первинних креслень одягу різних видів. На рівні «застосування» реалізуються використання інформації, методів, підходів, теорій у нових ситуаціях; розв'язування задач з використанням потрібних знань й умінь; застосування методів побудови кутів, кривих ліній, округлень та дуг у первинних кресленнях конструкції одягу та при виконанні технічного моделювання; дослідження та зміна конфігурації ліній та зрізів на викрійці відповідно до моделі виробу. На рівні «аналізу» реалізуються розгляд складових елементів кожної конструкції виробу, організація частин побудови; розпізнавання прихованих елементів конструкції швейного виробу (обшивок, підбортів, підкладки); ототожнення компонентів; класифікація швейних виробів та їх елементів; порівняння й пояснення застосування певних методик конструювання. Рівень «синтезу» забезпечує використання попередніх ідей для створення нових ідей; узагальнення за даними фактами; співвідношення знання з декількох інформаційних просторів, порівняння різних систем та підходів до проектування нових моделей одягу; інтегрування різних методів моделювання для створення певної моделі; видозмінення готових конструкцій; узагальнення набутих знань і умінь з конструювання та моделювання швейних виробів. На рівні «оцінки» реалізуються порівнювання і розпізнавання ідей; оцінювання важливості певних теорій; формування вибору, що ґрунтується на обміркованих аргументах; перевірка цінності доведень та показань; впізнання підпорядкованості.

Отже, організація навчального процесу повинна бути структурована таким чином, щоб кожен етап, кожне заняття сприяли реалізації пізнавальної та навчальної діяльності на різних рівнях. Навчальна діяльність студентів буде ефективною при використанні завдань різного рівня складності й різноманітної цілеспрямованості: від знання й розуміння до синтезу й оцінювання. Тобто завдання від простого відтворення навчального матеріалу до завдань, які вимагають узагальнення набутого досвіду, аргументованого вибору методів й засобів для вирішення.

Відповідно, готовність студентів до виконання навчальних завдань різного рівня складності є неоднозначною. Тому, крім визначення рівнів засвоєння професійних знань та рівнів сформованості професійних умінь студентів, важливо з'ясувати мотивацію до вивчення дисципліни. Серед основних мотивів навчання можна виділити: навчання за потреби одержання позитивних оцінок, навчання заради стипендії, інтерес до змісту предмета або методики викладання (симпатія до викладача), підвищений пізнавальний інтерес до предмета в практичній площині або майбутній професійній діяльності.

Мотивація першого рівня (навчання за потреби одержання позитивних оцінок) домінує серед сучасної студентської аудиторії, адже виконання мінімально необхідних завдань з кожної навчальної дисципліни забезпечує одержання диплома відповідного освітнього рівня. Мотиви другого рівня проявляються лише у незначній кількості студентів – формальних відмінників, які намагаються «зробити все» заради стипендії. Переважна мотивація третього рівня (інтерес до змісту предмета або методики викладання) серед студентів сприяє вдосконаленню навчально-педагогічної діяльності та модернізації процесу навчання. Така мотивація зростає при наявності високого рівня професійної, методичної та фахової

компетентності викладача, коли інтерес до предмета виникає ще до його вивчення завдяки відгукам від старшокурсників. Наявність мотивів четвертого рівня (підвищений пізнавальний інтерес до предмета в практичній площині) спонукає викладача щороку вдосконалювати методiku викладання та впроваджувати сучасні технології навчання, оновлювати змістове наповнення в руслі розвитку відповідної наукової галузі, оскільки якість майбутньої професійної діяльності випускників залежить від рівня навчання у закладах вищої та професійної освіти.

Рівень мотивації студентів до навчання прямо пропорційно залежить від якісної організації навчального процесу, який усебічно забезпечує майбутню професійну діяльність майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів. Якість навчального процесу залежить від кількох взаємопов'язаних факторів: формування змістового наповнення відповідно до розвитку галузі; застосування сучасних інтерактивних та комп'ютерних технологій навчання; наявність належного матеріально-технічного забезпечення; удосконалення навчально-методичної документації відповідно до оновленої нормативної бази освітнього середовища; врахування індивідуальних якостей, рівня фахової підготовки та пізнавальних цілей студентів тощо.

Для реалізації індивідуального підходу в процесі навчання майбутніх викладачів спеціальних предметів у галузі легкої промисловості використовується технологія модульного навчання, що дозволяє здійснювати самонавчання, регулювати не лише темп роботи, але й зміст навчального матеріалу. Весь навчальний контент дисципліни «Конструювання та моделювання одягу» структуровано на окремі змістові модулі, які логічно взаємопов'язані та можуть варіативно змінювати почерговість вивчення. Усі змістові модулі мають різний рівень складності й різний рівень пізнавальної діяльності, крім того, різний обсяг навчального контенту та вагу на результативність вивчення даної навчальної дисципліни. Таким чином, студенти за погодженням з викладачем можуть самостійно обирати індивідуальну траєкторію навчання, а саме: кількість змістових модулів до вивчення, їх порядок опрацювання та засоби навчальної діяльності. А також студент може обрати завдання для самостійної індивідуальної роботи відповідного (доступного) рівня складності.

Весь навчальний контент з конструювання та моделювання швейних виробів поділено на обов'язковий та вибіркового блоку. Обов'язкова частина вміщує основні дані для вивчення, які відповідають вимогам державного освітнього стандарту і становлять основну частину такої індивідуальної траєкторії. Варіативна частина охоплює набір модулів і передбачає вибір студентами тем, що їх цікавлять як напрямки подальшого вивчення дисципліни. Обов'язкова і варіативна частини індивідуальної траєкторії навчання студента спрямовані на визначення змісту досліджуваного матеріалу.

Виконання завдань змістових модулів обов'язкового блоку дозволяє студенту набрати мінімально необхідну кількість балів (60–75 балів) для успішного зарахування результатів навчання з даної дисципліни. Однак за умови виконання лише завдань низького або середнього рівнів за обов'язковими змістовими модулями студент не набирає мінімально необхідної кількості балів для зарахування навчальної діяльності як успішної. Тому студенту доводиться обирати до виконання певну кількість змістових модулів з вибіркового блоку, всі завдання яких теж поділено за рівнями складності, тому посилені студентам з різним рівнем конструкторсько-графічної підготовки. Творчі індивідуальні завдання теж розташовано у вибіркового блоці, а відтак, вони є необов'язковими для виконання студентами. Перейти до виконання творчих індивідуальних завдань студент може на будь-якому етапі навчання. Особливістю виконання цих завдань є їх багатетапність. Тобто завдання є комплексними, і кожен етап оцінюється окремим балом, тому можна пройти лише доступну кількість етапів і одержати додаткові бали. Лише виконання всіх змістових модулів дозволяє студенту одержати відмінні результати у навчанні (90-100 балів).

Для успішної реалізації індивідуальної траєкторії навчання під час аудиторних занять викладач поділяє студентську аудиторію на групи, що працюють за однаковою траєкторією. Поєднання індивідуальної та групової форм навчання дозволяє здійснювати консультування з певної проблематики одразу певної кількості студентів. Для підвищення ефективності навчального процесу застосовуються інформаційні технології, що прискорюють процес обміну інформацією, перевірку графічних робіт та індивідуальне консультування студентів.

Удосконалюючи технологію індивідуального підходу в навчанні, почали застосовувати комп'ютерні програми. Однак педагогічний досвід практичного навчання конструювання та моделювання швейних виробів показує, що переходити до роботи з комп'ютерними спеціальними програмами краще, опанувавши основи конструювання та моделювання одягу на папері.

Методика індивідуалізованого навчання студентів конструювання швейних виробів – це сукупність науково обґрунтованих, систематизованих, конкретизованих та доцільно скомпонованих цілей, змісту, методів, прийомів, способів, засобів, завдань, принципів, організаційних форм та основних етапів індивідуалізованого навчання студентів з попереднім програмуванням усього періоду навчання, повних

навчальних циклів, окремих його методичних одиниць на основі схем індивідуальних траєкторій навчання студентів, що базуються на виконанні індивідуалізованих пізнавальних завдань [5, с. 101].

Індивідуальна траєкторія навчання кожного студента вибудовується залежно від обсягу дисципліни, яку поділено на окремі змістові модулі, де кожен модуль містить інформаційний пакет, комплекс практичних занять та критерії оцінювання. Кожне практичне заняття містить блоки-варіанти подання інформації залежно від психологічних, особистісних та навчальних параметрів студентів та завдань різного рівня складності.

Відповідно до індивідуально-особистісних особливостей студентів, їхньої успішності розроблялася індивідуальна траєкторія вивчення дисципліни та на її основі встановлювався індивідуальний план навчальної діяльності, графік виконання індивідуальних завдань щодо самостійного вивчення дисципліни. Спільно з викладачем аналізується якість проведеного планування, заповнюються відсутні й оптимізуються наявні елементи плану і графіка.

У процесі навчання може відбуватися корегування навчальної траєкторії за погодженням з викладачем та з урахуванням індивідуальних досягнень студента при опануванні навчального контенту попередніх змістових модулів.

Правильно дібрана траєкторія навчання дозволяє підвищити такі параметри розвитку пізнавальної діяльності студентів:

- ставлення до навчання (виникає прагнення навчатися краще, виконувати всі завдання викладачів, розвиваються переживання успіхів і невдач);
- провідні інтереси і схильності (розвивається захоплення студента певним видом творчої навчальної діяльності);
- художньо-конструкторський кругозір (розширюється коло інтересів студента з конструювання, моделювання та дизайну одягу);
- уміння виділяти головне в навчальному матеріалі (розвивається прагнення студента обирати потрібну методику, робити узагальнення, висновки з питань конструювання і моделювання швейних виробів);
- уміння планувати навчальну роботу (формуються навички самостійного пошуку алгоритму розв'язання конструкторських і технологічних завдань);
- здатність здійснювати самоконтроль у навчанні (виникає необхідність самостійно перевіряти ступінь засвоєння навчального матеріалу, правильність виконання обчислень, якість і точність виконання графічних робіт).

Висновки. Проведене дослідження доводить, що індивідуалізована технологія навчання студентів сприяє формуванню спеціальних знань і умінь з урахуванням індивідуальних особливостей та створює оптимальні умови для реалізації потенційних можливостей кожного студента.

Для успішної реалізації індивідуалізованої технології навчання майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів конструювання та моделювання одягу контент навчальної дисципліни було поділено на змістові модулі обов'язкового та вибіркового блоків. Завдання змістових модулів сформовано відповідно до рівнів пізнавальних цілей за таксономією Б. Блума та з дотриманням принципу врахування індивідуальних особливостей студентів. Контент усіх змістових модулів забезпечено дидактичним матеріалом, проблемними і індивідуальними пізнавальними завданнями різного рівня складності. Застосування контрольних зрізів та інтерактивних технологій у навчальному процесі дозволяє визначити вхідний рівень конструкторсько-графічної підготовки студентів та дібрати ефективну траєкторію навчання кожного студента конструювання та моделювання одягу.

Реалізація індивідуалізованої технології передбачає поєднання індивідуальної, групової та колективної форм навчання. Отже, перспективним напрямом подальшого дослідження є знаходження оптимального співвідношення між різними формами навчання студентів в умовах упровадження індивідуалізованої технології навчання.

Список використаних джерел та літератури

1. Професійно-технічна освіта в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proftekhosvita.org.ua/uk/news/details/7012/>. – Дата звернення: 04.05.2018.
2. Черемісіна Т. О. Індивідуалізація підготовки майбутнього вчителя як педагогічна проблема / Т. О. Черемісіна // Педагогіка і психологія. Формування творчої особистості: Проблеми і пошуки : збірник наукових праць. – Київ-Запоріжжя. – 2002. – Вип. 24. – С. 277–283.
3. Головня В. Д. Вплив графічної підготовки на формування конструкторсько-технологічних здібностей майбутніх інженерно-технічних фахівців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2001/1/374.pdf>. – Дата звернення: 04.05.2018.
4. Таксономія Блума [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eduwiki.uran.net.ua/wiki/index.php?title=>. – Дата звернення: 04.05.2018.

5. Севастьянова О. С. Возможности индивидуализации у змісті трудового навчання / О. С. Севастьянова // Молодь і ринок : зб. наук. праць. – № 8 (23). – Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2006. – С. 100–103.

Татьяна Николаевна Борисова,

кандидат педагогических наук, доцент
кафедры основ производства и дизайна
Полтавского национального педагогического
университета имени В. Г. Короленко,
e-mail: borisova.tanya@ukr.net

РЕАЛИЗАЦИЯ ИНДИВИДУАЛИЗИРОВАННОЙ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ КОНСТРУИРОВАНИЮ И МОДЕЛИРОВАНИЮ ОДЕЖДЫ

В статье рассмотрена проблема профессиональной подготовки педагогических кадров для профессионально-технических учебных заведений, которые ориентированы на подготовку работников для предприятий легкой промышленности. Проблема качественной конструкторско-графической подготовки преподавателей швейной отрасли связана с разным входным уровнем технических, технологических, графических и художественно-эстетических знаний и умений студентов. Реализация индивидуализированной технологии обучения конструированию и моделированию одежды предусматривает разделение учебного контента на содержательные модули, что позволяет спроектировать индивидуальную траекторию обучения для студентов с различным входным уровнем подготовки. Использование индивидуализированной технологии обучения способствует повышению качества обучения, формированию специальных знаний и умений с учетом индивидуальных особенностей студентов и создает оптимальные условия для реализации потенциальных возможностей каждого студента.

Ключевые слова: процесс подготовки будущих преподавателей профессионально-технических учебных заведений, различный входной уровень конструкторско-графической подготовки студентов, индивидуализированная технология обучения, мотивы и цели познавательной деятельности студентов, содержательные модули учебной дисциплины «Конструирование и моделирование одежды», индивидуальная траектория обучения.

Tetyana Borisova,

candidate of pedagogical sciences, associate professor
of the department of the fundamentals of production
and design Poltava V.G. Korolenko National
Pedagogical University,
e-mail: borisova.tanya@ukr.net

REALIZATION OF INDIVIDUALIZED TECHNOLOGY OF TRAINING FUTURE TEACHERS CLOTHES DESIGNING AND MODELING

***Introduction.** The article considers the problem of professional training of pedagogical staff for vocational and technical educational institutions that train highly skilled workers for light industry enterprises. The problem of qualitative design-and-graphic training of teachers of the sewing industry is connected with different initial levels of technical, technological, graphic and artistic-aesthetic knowledge and skills of students.*

***Purpose.** The purpose of our research is to determine the promising of using an individualized teaching technology of designing and modeling clothes in the training of future teachers of special disciplines of vocational and technical education institutions.*

***Methods.** The research used theoretical and empirical methods, such as: analysis of psychological and pedagogical literature, study of advanced pedagogical experience, systematization and generalization of received information, designing of individualized teaching technology of students of designing and modeling clothes, development of methodological and didactic provision of educational process.*

***Results.** For the successful implementation of the individualized teaching technology of future teachers of vocational and technical educational institutions of designing and modeling clothes, the content of the discipline was divided into content modules of the mandatory and selective block. The tasks of the content modules are formed in accordance with the levels of cognitive goals according to B. Bloom's taxonomy and with the adherence to the principle of taking into account the individual characteristics of the students. Content of all content modules is provided with didactic material, problem and individual cognitive tasks of different levels of complexity. The use of control sections and interactive technologies in the educational process allows you to determine the input level of design and graphic training of students and to find the effective trajectory of training for each student of designing and modeling of clothes.*

Originality. *When designing an individualized teaching technology, it is provided to use interactive teaching methods, modular content technology, a combination of different forms of education; it is considered a different input levels of design and graphic training of students and their motivation for learning; it is designed various levels of tasks for each content module of the discipline «Design and modeling of clothes».*

Conclusion. *The conducted research proves that the individualized teaching technology of students contributes to the improvement of the quality of teaching, the formation of special knowledge and skills, taking into account the individual characteristics of students, and creates the optimal conditions for the realization of the potential opportunities of each student.*

The implementation of individualized technology is expected to combine individual, group and collective forms of training. Thus, a promising direction for further research is finding the optimal correlation between different forms of student education in the implementation of individualized teaching technology.

Key words: *the process of training future teachers of vocational and technical educational institutions, the different input level of students' design and graphic training, the individualized teaching technology, the motives and goals of cognitive activity of students, content modules of the discipline «Design and modeling of clothes», an individual trajectory of teaching.*

References

1. Profesijno-texnichna osvita v Ukrayini [Elektronnyj resurs]. – Rezhy'm dostupu: <http://proftekhosvita.org.ua/uk/news/details/7012/>. – Data zvernennya: 04.05.2018.
2. Cheremisina T. O. Indyvidualizaciya pidgotovky majbutnogo vchy'telya yak pedagogichna problema / T. O. Cheremisina // Pedagogika i psy'xologiya. Formuvannya tvorchoyi osoby'stosti: Problemy i poshuky : zbirny'k naukovy'x prac'z'. – Ky'yiv-Zaporizhzhya. – 2002. – Vy'p. 24. – S. 277–283.
3. Golovnya V. D. Vply'v grafichnoyi pidgotovky na formuvannya konstruktors'ko-texnologichny'x zbidnostej majbutnix inzhenerno-texnichny'x faxivciv [Elektronnyj resurs]. – Rezhy'm dostupu: <http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2001/1/374.pdf>. – Data zvernennya: 04.05.2018.
4. Taksonomiya Bluma [Elektronnyj resurs]. – Rezhy'm dostupu: <http://www.eduwiki.urau.net.ua/wiki/index.php?title=>
5. Sevast'yanova O. S. Mozhly'vosti indyvidualizaciyi u zmisti trudovogo navchannya / O. S. Sevast'yanova // Molod i ry'nok : zb. nauk. prac'z'. – № 8 (23). – Drogoby'ch : DDPU im. I. Franka, 2006. – S. 100–103.

Отримано редакцією 17.05.2018 р.

УДК: 37.04

DOI 10.31376/2410-0897-2018-1-37-240-248

Наталія Миколаївна Лавриченко,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов та методики викладання
Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка,
e-mail: lavrychenko_n@ukr.net

ГЕНДЕР І ОБДАРОВАНІСТЬ: ПЕДАГОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Стаття присвячена аналізу гендерних проблем навчання, виховання і соціалізації обдарованих учнів. Розкрито особливості педагогічної роботи з обдарованими хлопцями й дівчатами в процесі навчання в молодшій і старшій школі (підлітковий вік). Визначено шляхи й способи розв'язання низки педагогічних, психологічних, соціальних проблем, що виникають у площині «гендер+обдарованість».

Ключові слова: обдарованість, гендерна педагогіка, розвиток обдарованих хлопців і дівчат.

Постановка проблеми. Найчастіше публікації з гендерної проблематики позиціонуються чи сприймаються як такі, що висвітлюють соціокультурний статус і права жінок у традиційно феміністичній парадигмі. У цій статті ми переслідуюмо іншу мету – з'ясувати об'єктивні предиктори й чинники розвитку обдарованої особистості, як жіночої, так і чоловічої статі, окреслити можливості психолого-педагогічної підтримки цього процесу. Відтак розглянемо як суголосні, так і контрверсійні погляди на гендерні проблеми обдарованості, а також проаналізуємо схильності до розвитку тих чи тих здібностей і талантів залежно від статі, роль освітніх інституцій, сімейного виховання, соціуму в розв'язанні гендерних проблем обдарованості.

Методи дослідження. У дослідженні гендерних проблем у педагогічній роботі з обдарованими